

MANIFESTAREA ANXIETĂȚII ȘCOLARE LA ELEVII DIN DIFERITE TREPTE DE ÎNVĂȚĂMÂNT

THE MANIFESTATIONS OF SCHOOL ANXIETY AT PUPILS FROM DIFFERENT LEVEL OF EDUCATION

LOSÎI Elena,

doctor în psihologie, conferențiar universitar,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,
email: lenadonica@yahoo.com
<https://orcid.org/0000-0002-5032-9993>

RACU Iulia

doctor habilitat în psihologie, conferențiar universitar,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,
email: racu.iulia9@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-9096-7121>

CZU:159.942.072.4-053.2

Rezumat: Una din sursele anxietății la copii o reprezintă spațiul școlar. Cu regret, școala de astăzi a devenit un factor psihogen stresant pentru elevi. Sursele emoțiilor distructive din spațiul școlar sunt numeroase. Influența stresantă a școlii poate fi resimțită de către copil chiar de începutul carierei școlare, odată cu modificarea regimului zilei și a programului de activitate. O altă sursă de stres pentru elevi în mediul școlar generatoare de stări de anxietate o reprezintă interacțiunile atât cu profesorii cât și cu semenii, numărul mare de sarcini de învățare, teama de evaluare etc. astfel, mediul școlar tensionat pentru elev, generează o multitudine de emoții și comportamente, nu întotdeauna constructive, precum neliniște, anxietate, frică, frustrate, agresivitate, negativism etc. În articol sunt prezentate rezultatele investigaționale ale manifestării anxietății școlare la elevii din diferite trepte ale instruirii școlare. În studiul experimental au participat 548 de copii și adolescenți. Datele obținute relevă faptul că cel mai ridicat nivel de anxietate școlară se manifestă la elevii claselor primare. Cu referire la factorul gen, anxietatea școlară este mai mult specifică fetelor.

Cuvinte-cheie: anxietate, anxietate școlară, anxietate academică, factori stresori, elevii din clasele primare, elevi din clasele gimnaziale și elevi din liceu, diferențe de gen.

Abstract: One of the sources of pupils' anxiety is the school environment. Unfortunately, nowadays school became a psychogenic stressor for pupils. The sources of destructive emotions in school environment are numerous. The stressful influence of school can be felt from the beginning of school career with the change of the day's regime and activity schedule. Another cause of anxiety in school environment is social interactions with teachers and colleagues, the large number of learning tasks, the fear of evaluation, thus the tense school environment determines multitude of emotions and behaviours such as: restlessness, anxiety, fears, frustration, aggression, negativism. In article are presented the results of school anxiety manifestation at pupils from different stages of education. In experimental research participated 549 children and adolescents. The obtained results reveal the fact that the highest level of school anxiety is characteristic for primary school pupils. Depending on gender school anxiety is more particular for girls than boys.

Key-words: anxiety, school anxiety, academic anxiety, stressors, primary school pupils, middle school pupils, lyceum school pupils, gender difference

Școala, în paralel cu familia, reprezintă una din primele instituții care contribuie la deschiderea lumii vieții sociale pentru copil și contribuie la creșterea și formarea personalității copilului. Multe dintre trăsăturile de personalitate, caracteriale și calități personale se formează în această perioadă a vieții, iar de modul în care sunt dezvoltate depinde în mare măsură toată dezvoltarea lui ulterioară. Școala contemporană este marcată de transformări profunde în ceea ce privește misiunea și finalitățile educației, strategiile și tehnologiile instructiv-educative și formative, precum și climatul general din școli, ea trebuind să răspundă provocărilor impuse de procesele internaționalizării, dezvoltării tehnologiilor informaționale și de comunicare, evenimentelor stresante din societate etc.

Cu regret, școala de astăzi a devenit un factor psihogen stresant serios pentru elevi. Influența stresantă a școlii poate fi resimțită de către copil chiar de începutul carierei școlare, odată cu intrarea lui în școală. Unii dintre ei resimt foarte acut schimbarea programului de activitate, un altfel de regim decât a fost până acum, începând cu trezirea la altă oră, mai matinală, deplasarea la școală, care nu întotdeauna se află geografic în apropierea casei de locuit, program prelungit etc. O altă provocare pentru elev este acceptarea noilor figuri de autoritate și noi cerințe, care de cele mai dese ori sunt diferite de regulile pe care copilul le respectă în mediul familial. Aceste cerințe pot fi foarte diverse și pot include reprimarea unor necesități, acceptarea și răspunsul la stimuli nefamilari, subordonarea dorințelor individuale față de cele de grup, etc. Totodată, copilul nimereste într-un alt mediu de comunicare, cu noi colegi, cu mai mulți copii cu care socializează și cărora copilul trebuie să se alinieze. Școala ca un spațiu de studiu poate genera probleme legate de activitățile de învățare. În special, copiii care nu au fost pregătiți pentru școală pot experimenta pentru prima dată gustul amar al eșecului. Dacă ei nu au avut parte de un program de pregătire pentru școală în perioada preșcolară consecințele pot marca evoluția activității de învățare, generând insuccese școlare sau probleme comportamentale dezadaptative (absenteism, fuga de la școală, abandon școlar etc.) și pot fi de lungă durată pentru unii copii. Probabil cea mai des întâlnită sursă de stres a copiilor de vârstă școlară este testarea sau anxietatea de performanță, care se referă la un set de răspunsuri la stimuli care au fost asociați cu experiența cuiva de evaluare sau testare.

Anxietatea este legată în mod special de sentimentul copilului că el nu face ceva „suficient de bine”. Părinții sunt principalele și cele mai importante persoane din viața copilului și el nu dorește să-i dezamăgească. Presiunea spusă sau percepută de a fi printre primii în clasă, de a lua note mari, de a participa la diferite concursuri, de a participa la diferite cercuri etc, poate fi o sursă de îngrijorare, nemulțumire și teamă pentru copil. Părinții își doresc ca copiii lor să reușească și deseori exagerează cu încărcarea programului de activitate al copilului: ore suplimentare zilnice la discipline, sport, hobby-uri etc. O altă cauzalitate a anxietății școlare alimentată de către părinți este teama de evaluare și apreciere. Un nivel înalt al anxietății de evaluare se manifestă atunci când performanțele copilului nu sunt la nivelul așteptării părinților. În general, părinții au expectanțe mari, ei consideră că astfel îi încurajează și le formează motivația de învățare. Ca urmare, judecățile părinților despre performanțele copilului tind să fie mai puțin pozitive la început. Copilul experimentând aceste emoții negative, dezvoltă păreri ostile față de respingerea din partea părinților. Aceste sentimente de ostilitate în mod gradual formează sentimentul de vinovăție la copil, care reacționează prin suprimarea emoțiilor negative față de părinți. Eventual, acesta poate duce la un comportament orientat spre satisfacerea expectațiilor părinților. Trebuie de menționat că anxietatea performanței poate începe în perioada vârstei preșcolare, în timpul interacțiunilor dintre copil și părinte. Elevul anxios față de testare poate dezvolta o dependență prea mare în ceea ce privește susținerea din partea unui adult în situațiile de evaluare. Unii copii pot evita situațiile de evaluare în cazul în care un adult familiar ei sau lui nu este prezent.

O altă sursă de stres pentru elevi în mediul școlar o reprezintă interacțiunile atât cu profesorii cât și cu semenii. În mod special, este vorba despre copiii cu nivel de reușită școlară scăzută pentru care comunicarea cu semenii și profesorii poate fi stresantă, deoarece ei sunt percepuți ca mai puțin inteligenți, în special în școlile unde este prezent un nivel înalt de competiție

între elevi. Presiunea de a te conforma și fi la nivelul așteptărilor altora este mereu o sursă semnificativă de stres la copii. Nivelul înalt de concurență, lipsa de acceptare din partea semenilor, sau poate chiar invidia față de reușita academică poate genera o paletă de emoții distructive. Unii copii pot fi percepuți ca fiind diferiți de ceilalți și astfel riscă să devin ținta ridiculizărilor, tachinărilor, bullying-ului. Abuzurile din partea semenilor pot duce la agresiuni de diferite forme de manifestare. Agresiunile pot lua forma violenței fizice, amenințări de violență, tachinare persistentă și răutăcioasă, extorsiune de bani sau bunuri, izolare deliberată a unei persoane, excluzând-o din grup. Copiii agresați pot manifesta probleme de adaptare în copilărie și mai târziu în viață și crește riscul de absentism, abandon școlar, riscând să fie implicați în comportamente deviante, crime juvenile și adulte.

Psihologul rus M. M. Bezrukih menționează că starea de anxietate școlară poate fi indusă de un șir de factori de natură pedagogică, precum: metode pedagogice stresante, supraîncărcarea cu teme și sarcini, organizarea irațională a activităților educaționale, nerespectarea metodelor și a tehnologiilor de predare în corespundere cu specificul vârstei, analfabetismul funcțional al profesorului etc. [7].

Deci, toate aceste aspect contribuie propice la crearea unui mediu școlar tensionat pentru elev, generând o multitudine de emoții și comportamente, nu întotdeauna constructive, precum neliniște, anxietate, frică, frustrate, agresivitate, negativism etc.

Una din formele de anxietate manifestată în spațiul școlar este **anxietatea școlară** [3]. Acest concept a trezit interesul investigativ al multor cercetători, care au întreprins diverse studii și au venit cu abordări explicative ale definiției și cauzalității apariției și menținerii acestei anxietăți: A. Adler, S. Freud, C. Rogers, R. Cattell, I. Holdevici, C. Ciofu, I. Mitrofan, G. Pănișoară, P. Popescu-Neveanu, V. Suvorova, U. Șchiopu, A. Zaharov ș. a. Anxietatea școlară are un impact negativ asupra elevilor, diminuând interesul pentru activitățile școlare. Necesitatea studierii complexe și aprofundate a anxietății școlare este foarte importantă, atât pentru elucidarea esenței acestui fenomen, cât și pentru înțelegerea ulterioară a particularităților de dezvoltare a sferei emoționale și a personalității copilului la diferite etape de dezvoltare. Anume anxietatea stă la baza multor dificultăți psihologice influențând negativ asupra dezvoltării armonioase a copiilor și adolescenților.

Autorii M. Boza, B. Кочубей, E. Новикова și A. Прихожан au studiat anxietatea școlară și au stabilit că această anxietate este strâns legată de situațiile din școală și de comunicarea cu învățătorul (procesul instructiv-educativ) [apud 3]. Elevii ce manifestă anxietatea școlară prezintă multiple trăiri emoționale negative ce pot fi condiționate de nevoia lor de a se adapta la exigențele și regulile școlii, liceului sau colegiului, calificative, note, învățător, profesori și cerințele exagerate față de sine, etc. [1, 2, 4, 5]. În plus, vom menționa că anxietatea școlară este un fenomen de natură psihologică complex ce include frica copilului în legătură cu ceva specific din cadrul școlii, fie legat de procesul instructiv-educativ, fie de natură socială [1, 6].

Este recunoscut și demonstrat faptul că anxietatea școlară este una dintre cele mai frecvente și comune probleme cu care lucrează psihologul sau consilierul școlar fiind una din prevestitorii nevrozei, de aceea, activitatea de diminuare a acesteia este o măsură de profilaxie a nevrozei [1].

Pornind de la cele expuse am întreprins un studiu experimental al anxietății școlare / anxietății academice la elevi din diferite trepte ale instruirii școlare (elevi din clasele primare, gimnaziale și liceale). Numărul total de elevi incluși în demersul experimental a fost de 548, dintre care: 78 de elevi din clasele primare, 320 de elevi din gimnaziu și 150 de elevi din liceu.

Pentru a studia manifestarea anxietății școlare / anxietății academice la elevii de la diferite trepte școlare am administrat *Testul de diagnosticare a nivelului anxietății școlare Phillips* și *Chestionarul de evaluare a anxietății academice de Alpert – Harber*.

Inițial vom prezenta și descrie nivelurile pentru anxietate școlară (AȘ) la elevii claselor primare examinate prin *Testul de diagnosticare a nivelului anxietății școlare Phillips*. Rezultatele pentru anxietatea școlară la elevii de vârstă școlară mică sunt ilustrate în figura 1.

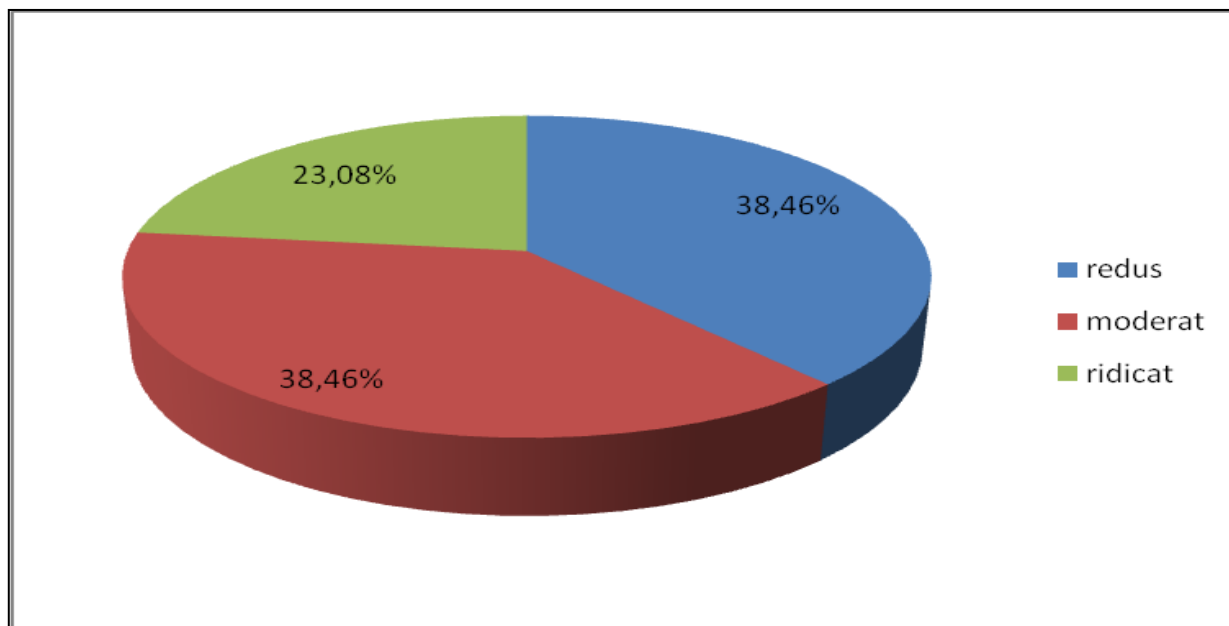


Fig. 1. Frecvențele pe nivele pentru anxietate școlară pentru elevii claselor primare

Vom menționa că elevii claselor primare prezintă toate cele trei nivele de intensitate a anxietate școlară. Același număr de elevi mici (38,46%) au nivel redus de AȘ și nivel moderat de AȘ. Elevii claselor primare cu nivel redus de AȘ sunt liniștiți, destinși, stăpâniți și echilibrați în procesul de studii. În situațiile de verificare, evaluare și apreciere a cunoștințelor aceștia reușesc să-și păstreze calmul și cumpătarea, își pot stăpâni emoțiile și sentimentele. În relațiile cu învățătorul și colegii de clasă manifestă tact în acțiune și vorbire. O caracteristică distinctivă pentru ei este încrederea în sine și în potențialul propriu, atitudinea pozitivă față de sine. Pentru elevii claselor primare cu nivel moderat de AȘ vom menționa faptul că în viața școlară frecvent simt neliniște, agitație și impăciență. În contextul comunicării cu învățătorul și colegii de clasă adesea exprimă temeri, sentimente de îndoială, rușine și prudență. Specific pentru acești elevi este și un nivel mediu al încrederii în sine, în capacitățile și posibilitățile proprii. În situația de verificare a cunoștințelor devin susceptibili și simt nevoia de a se sprijini pe grup. Copiii încearcă să rămână neobservați la lecții, nu manifestă inițiativă, nu doresc să răspundă din propria inițiativă, etc.

23,08% din elevii claselor primare manifestă nivel ridicat de AȘ. Ei se caracterizează prin faptul că în activitatea școlară permanent trăiesc o stare nedefinită de primejdie, anticipează nereușita și nerealizarea lor școlară, manifestă teamă față de posibilele evaluări sociale. În fața unei noi sarcini încearcă senzația de incapacitate, de inaptitudine pentru cerința atribuită și de aici apare tendința de a fugi de evidență și responsabilitate. Treptat acești elevi mici se simt tot mai nesiguri de propriile mijloace și posibilități, devin pesimiști. Ei trăiesc în forul lor interior experiențe umiltoare, care le creează un sentiment de autodispreț, se simt triști pentru simplul motiv că nu pot duce la îndeplinire o anumită activitate. Pun la inimă cele ce se întâmplă, se descurajează, la orice obstacole minore se simt depășiți. Au un sentiment de frustrare, de vid interior și de disperare urmată de o activitate tensionată de căutare, de găsire a unei rezolvări la problema care îi frământă. În clasă au relații mai dificile cu cei din jur și se lovesc de greutăți mai mari în activitatea de învățare. Acești copii mai sunt și: hipermeticuloși, hipercorecți, ordonați, cu zel excesiv în rezolvarea temelor școlare, cu tendință exagerată în privința ordinii și curățeniei. Ei sunt conformiști, perfecționiști, permanent stresați că nu vor avea o prestație perfectă care să corespundă exigențelor învățătorilor sau chiar propriilor standarde [3].

Am fost interesați să investigăm și diferențele de gen în manifestarea anxietății școlare la elevii claselor primare. Frecvențele pentru anxietate școlară la elevii claselor primare în dependență de gen sunt ilustrate în figura 2.

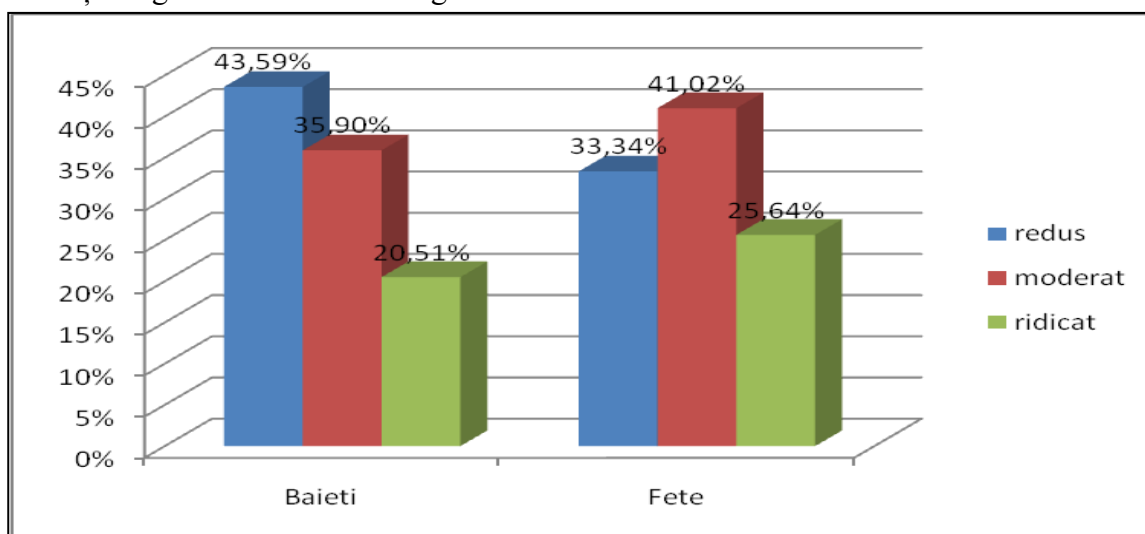


Fig. 2. Frecvențele pe nivele pentru anxietate școlară la elevii claselor primare în dependență de gen

Pentru băieți frecvențele s-au repartizat după cum urmează: 43,59% din băieți se caracterizează prin nivel redus de anxietate școlară, 35,90% din băieți dau dovadă de nivel moderat de AȘ și 20,51% din băieți trăiesc un nivel ridicat de AȘ. Pentru fete frecvențele pentru nivelele de anxietate școlară sunt distincte: 33,34% din fete au nivel redus de AȘ, 41,02% din fete prezintă nivel moderat de AȘ și 25,64% din fete exprimă nivel ridicat de anxietate școlară.

Comparând frecvențele elevilor mici pentru nivele AȘ vom consemna: nivelul redus de AȘ prevalează la băieți (43,59%) comparativ cu fetele (33,34%). Nivelul moderat de AȘ este mai pregnant la fete (41,02%) decât la băieți (35,90%). Aceeași tendință se păstrează și pentru cel mai intens nivel de AȘ, astfel nivelul ridicat de AȘ este mai evident la fete (25,64%) comparativ cu băieții (20,51%). Constatările surprinse pentru anxietate pot fi extinse și pentru AȘ, astfel fetele dezvoltă AȘ accentuată.

O altă categorie elevi la care am studiat anxietatea școlară au fost elevii din gimnaziu. AȘ la elevii din gimnaziu a fost măsurată prin *Testul de diagnosticare a nivelului anxietății școlare Phillips*. Nivelele anxietate școlară la preadolescenți sunt prezentate în figura 3.

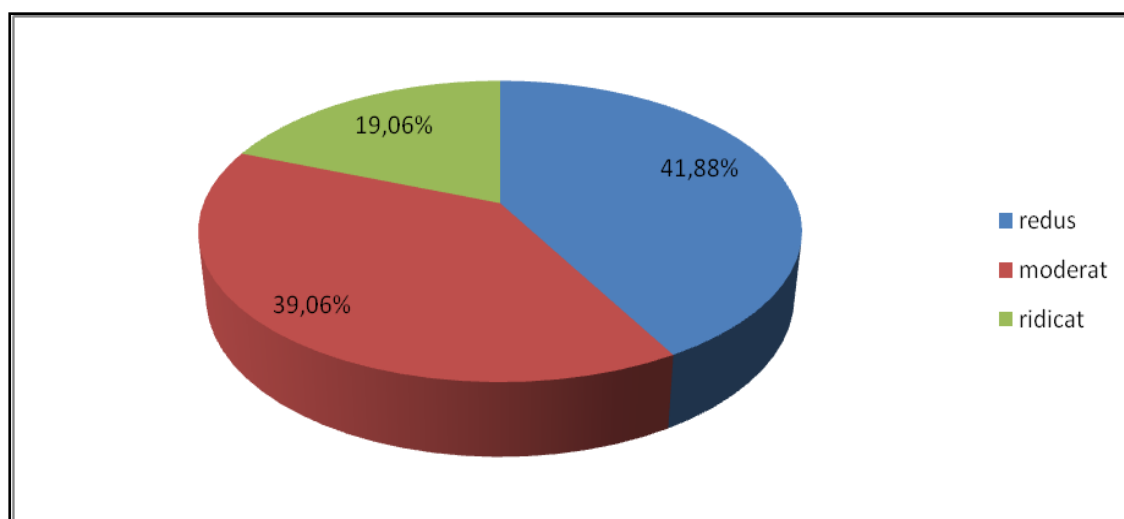


Fig. 3. Frecvențele pentru anxietate școlară la preadolescenți

Pentru anxietate școlară frecvențele elevilor din gimnaziu se repartizează după cum urmează: la 41,88% din elevii de gimnaziu înregistrăm nivel redus de AȘ, pentru 39,06% din elevii de gimnaziu este caracteristic nivelul moderat de AȘ și 19,06% din elevii din gimnaziu manifestă nivel ridicat de AȘ.

Frecvențele pentru nivelurile anxietate școlară la elevii din gimnaziu în dependență de gen sunt reflectate în figura 4.

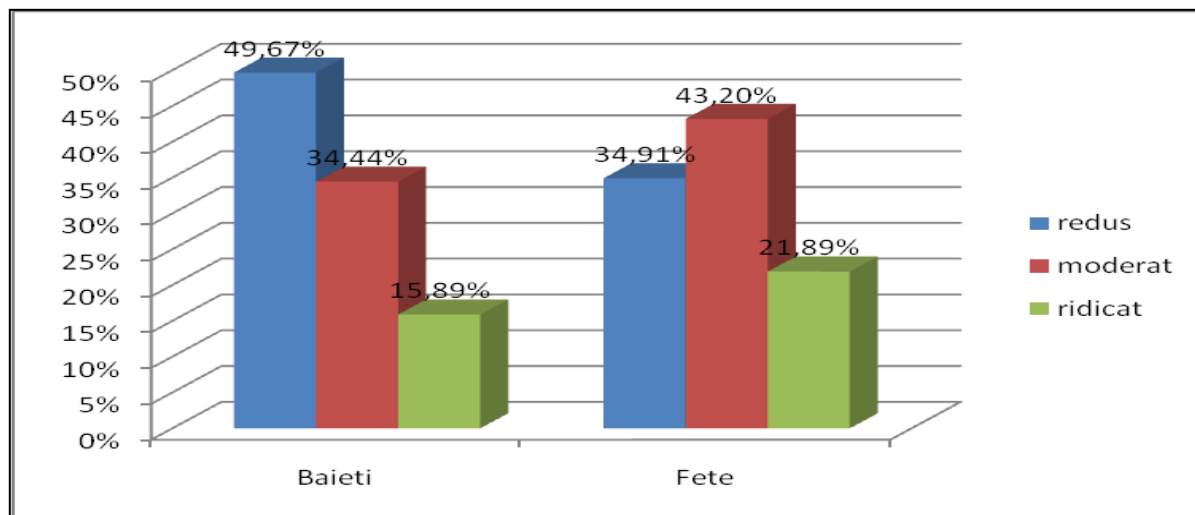


Fig. 4. Frecvențele pentru anxietate școlară la preadolescenți în dependență de gen

Preadolescenții prezintă: 49,67% din preadolescenți au nivel redus de anxietate școlară, 34,44% din preadolescenți manifestă nivel moderat de AȘ și 15,89% din preadolescenți arată nivel ridicat de anxietate școlară. Pentru preadolescente frecvențele sunt distincte comparativ cu cele ale preadolescenților. 34,91% din preadolescente au nivel redus de AȘ, 43,20% din preadolescente demonstrează nivel moderat de AȘ și la 21,89% din preadolescente identificăm nivel ridicat de AȘ.

Nivelul redus de anxietate școlară este mai vizibil la preadolescenți (49,67%) comparativ cu preadolescentele (34,91%). Nivelul moderat și nivelul ridicat de AȘ prevalează la preadolescente (43,20%, 21,89%) spre deosebire de preadolescenți (34,44% și 15,89%). Ca și în școlaritatea mică și în preadolescență se păstrează aceeași tendință, preadolescentele demonstrează o incidență mai mare pentru AȘ.

Distingem diferențe statistic semnificative după testul T–Student pentru nivelul ridicat de AȘ între rezultatele preadolescenților și rezultatele preadolescentelor ($T=4,4$, $p \leq 0,01$) cu rezultate mai mari pentru preadolescente. Preadolescentele prezintă nivel mai ridicat de AȘ. Fetele sunt acea categorie de preadolescenți care nu vor să dezamăgească profesorii, își fac temele la timp, scriu lizibil, studiază pentru teste, își organizează bine activitatea, sunt mai conștiincioase și experimentează teama de eșec mai intens. Când preadolescentele simt că nu corespund expectanțelor profesorilor sau expectanțelor proprii cu referire la activitatea de învățare ele pot resimți neliniște, îngrijorare și anxietate accentuată.

Cercetarea anxietății academice la elevii din liceu a fost posibilă prin administrarea *Chestionarului de evaluare a anxietății academice de Alpert – Harber*. Rezultatele pentru anxietatea care împiedică însușirea cunoștințelor (când anxietatea sau nivelul de excitare trece de limita optimă, rezultatul este declinul în performanță) și cea care facilitează însușirea cunoștințelor (nivel optim de excitare care este necesar pentru a îndeplini bine o sarcină precum un examen, o performanță sau un eveniment competitiv) la elevii din liceu sunt prezentate în figura 5.

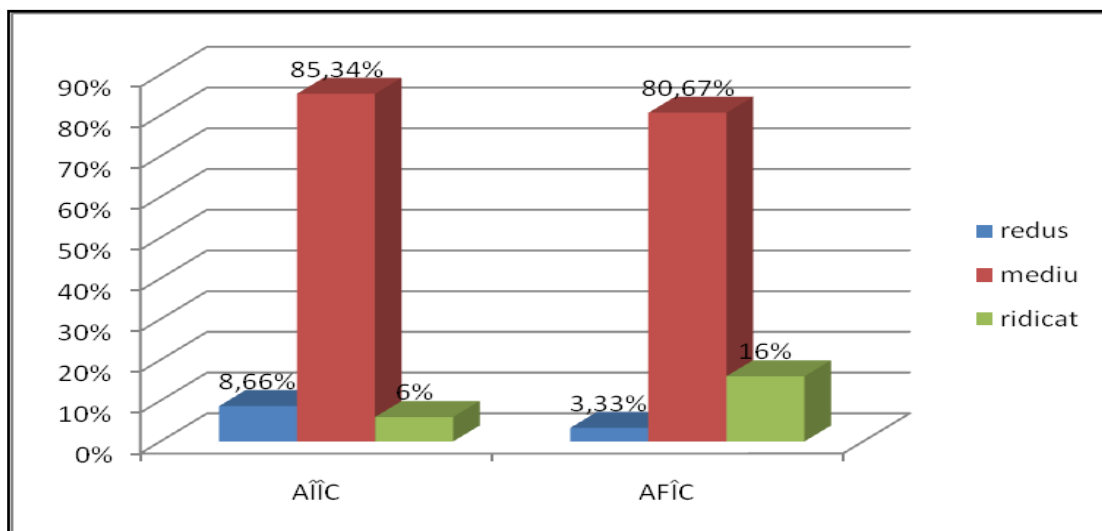


Fig. 5. Frecvențele pe nivele pentru anxietatea care împiedică / facilitează însușirea cunoștințelor la adolescenți

La *anxietatea care împiedică însușirea cunoștințelor la adolescenți (AÎC)* și *anxietatea care facilitează însușirea cunoștințelor la adolescenți (AFÎC)* atestăm toate cele trei nivele de intensitate: redus, mediu și ridicat. 8,66% din elevii din liceu exprimă nivel redus de AÎC. 85,34% din elevii din liceu demonstrează nivel mediu de AÎC și 6% din elevii din liceu au nivel ridicat de AÎC. 3,33% din elevii din liceu dau dovadă de nivel redus de AFÎC. 80,67% din elevii din liceu prezintă nivel mediu de AFÎC. Și 16% din elevii din liceu exprimă nivel ridicat de AFÎC. Evidențiem că elevii din liceu în număr mic demonstrează AA ridicată. Cei mai mulți din ei prezintă nivel moderat de AA. Vom specifica aici că AA de care dau dovadă elevii din liceu este distinctă de AȘ prezentă la elevii din clasele primare și cei din gimnaziu. Neliniștea și temerile elevilor din liceu sunt legate nu de toată activitatea de învățare cum am atestat la elevii din clasele primare și cei din clasele gimnaziale, dar au un anumit specific. AA la elevii din clasele liceale se manifestă în situațiile de îndeplinire a unor sarcini foarte importante, în contextul pregătirii pentru testări și examene și în situațiile de testări și examene.

Urmează frecvențele pe niveluri pentru *anxietatea care împiedică însușirea cunoștințelor la adolescenți (AÎC)* și *anxietatea care facilitează însușirea cunoștințelor la adolescenți (AFÎC)* pentru elevii din clasele liceale în dependență de gen.

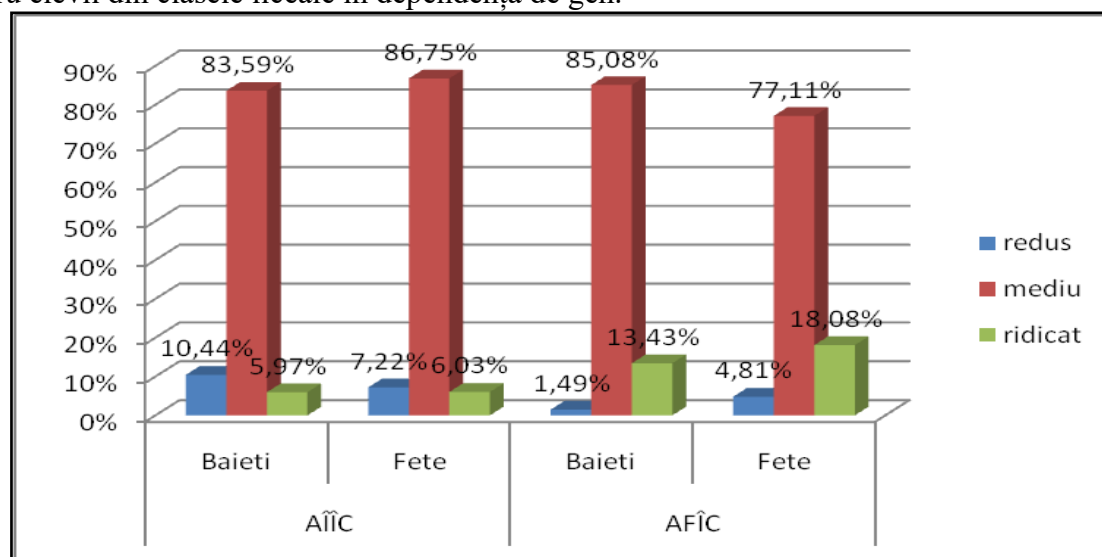


Fig. 6. Frecvențele pe nivele pentru anxietatea care împiedică / facilitează însușirea cunoștințelor la adolescenți în dependență de gen

Pentru adolescenți consemnăm următoarea distribuție: 10,44% din adolescenți prezintă nivel redus de AÎC, 85,59% din adolescenți dau dovadă de nivel mediu de AÎC și 5,97% din adolescenți experimentează nivel ridicat de AÎC. La adolescente rezultatele sunt similare cu cele ale adolescenților: 7,22% din adolescente exprimă nivel redus de AÎC, mult peste jumătate din adolescente (86,75%) arată nivel mediu de AÎC și 6,03% din adolescente înfățișează nivel ridicat de AÎC.

Analiza frecvențelor adolescenților și adolescentelor vom menționa că: nivelul redus de AÎC este mai frecvent reflectat la adolescenți (10,44%) decât la adolescente (7,22%). Nivelul moderat de AÎC îl observăm mai mult la adolescente decât la adolescenți (86,75% și 83,59%). Pentru nivelul ridicat de AÎC îl consemnăm în aceeași măsură la adolescenți și adolescente (5,97% și 6,03%). Atestăm la adolescente oarecum o înclinație mai mare de a resimți AÎC.

La adolescenți frecvențele pe nivele se repartizează: 1,49% din adolescenți manifestă nivel redus de AFÎC, 85,08% din adolescenți dau dovadă de nivel mediu de AFÎC și 13,43% din adolescenți prezintă nivel ridicat de AFÎC. Pentru adolescente pentru nivelele AFÎC se înregistrează următoarele frecvențe: cele mai multe adolescente manifestă nivel mediu de AFÎC (77,11%). Un număr de 4,81% și 18,08% din adolescente au nivel redus și ridicat de AFÎC.

Analiza comparativă a frecvențelor ne oferă următoarele tendințe: nivelul redus de AFÎC este mai particular pentru adolescente decât adolescenți (4,81% și 1,49%). Pentru nivelul mediu de AFÎC atestăm o tendință inversă: 85,08% din adolescenți și 77,11% din adolescente manifestă nivel mediu de AFÎC. Pentru nivelul ridicat de AFÎC avem aceeași tendință de repartizare a frecvențelor ca și în cazul nivelului redus de AFÎC. 18,08% din adolescente și 13,43% din adolescenți au nivel ridicat de AFÎC. Diferențele constatate dintre adolescenți și adolescente se încadrează în caracteristicile de gen. Adolescencele au o atitudine mai responsabilă și conștiincioasă față de activitatea de învățare precum și demonstrează o atitudine distinctă față de performanță.

În concluzii, studiul experimental întreprins de noi ne-a condus spre constatarea faptului că anxietatea școlară / anxietatea academică este un tip de anxietate comun pentru elevii din clasele primare, elevii claselor gimnaziale și elevii din clasele liceale, manifestându-se în diferită măsură la cele trei trepte școlare. Cel mai intens anxietatea școlară se manifestă la elevii claselor primare. Anxietatea școlară la elevii claselor primare este legată de presiunea cerințelor educaționale, de orarul uneori supraîncărcat, de teamă evaluării și aprecierii, de dorința de a corespunde așteptărilor învățătoarei și părinților și de rivalitatea dintre colegi. Anxietatea școlară a elevilor din clasele gimnaziale se explică și prin modificări în sistemul educațional și a extinderii cunoștințelor care devin din ce în ce mai complexe, precum și necesitatea unui efort sporit. Câteva surse generatoare care favorizează anxietatea școlară la elevii din gimnaziu sunt și temerile legate de a răspunde în fața clasei și nesiguranța privind propriile capacități de a îndeplini cu succes sarcinile. Anxietatea academică a elevilor din liceu se intensifică mai curând în situații de evaluare, testare și examinare. Anxietatea școlară este caracteristică pentru copiii și adolescenții cu o responsabilitate accentuată și cu un simț dezvoltat al îndatoririi. De asemenea evidențiem diferențe de gen în manifestarea anxietății școlare. Diferențele de gen se explică prin modul în care fetele sunt afectate de unele experiențe sau evenimente din contextul educațional.

Deși anxietatea este o emoție firească ce cuprinde îngrijorare, neliniște, tensiune, sentimente de insecuritate, etc., ea influențează autoaprecierea, stima de sine, comunicarea, relațiile cu colegii și profesorii, comportamentul și succesul școlar. Astfel, diminuarea anxietății școlare a elevilor reprezintă unul din obiectivele importante ale activității psihologului școlar. Este necesar să fie identificate la timp sursele generatoare ale anxietății școlare și să se intervină pentru anihilarea, reducerea lor și formarea resurselor interne pentru diminuare stărilor emoționale disfuncționale.

Bibliografie

1. PĂNIȘOARA, G. *Psihologia copilului modern*. Iași: Polirom. 2011. 224 p. ISBN 978-973-46-2126-2
2. PĂNIȘOARA, G., SĂLĂVASTRU D., MITROFAN, L. *Copilăria și adolescența. Provocări actuale în psihologia educației și dezvoltării*. Iași: Polirom. 2016. 308 p. ISBN 978-973-46-6016-2
3. RACU I.U. *Psihologia anxietății la copii și adolescenți: Monografie*. Redactor științific: Racu Ig., – Chișinău: Tipogr. UPS „Ion Creangă”. 2020. 331 p. 978-9975-46-433-8
4. КОЧУБЕЙ, Б., НОВИКОВА, Е. *Детские тревоги в школе и дома*. В: *Семья и школа*. 1988. №7. с. 15 – 16.
5. ПРИХОЖАН, А. *Психология тревожности: дошкольный и школьный возраст*. 2-е изд. Санкт – Петербург: Питер. 2007. 192 с.
6. ПРИХОЖАН, А. *Тревожность у детей и подростков: психологическая природа и возрастная динамика*. Воронеж: НПО МОДЭК. 2000. 304 с.
7. <https://ik-ptz.ru/ro/russkijj-yazyk/stressy-v-shkolnom-obuchenii>

SECURITATEA COPILOR ÎN TRAFIC, DIN PERSPECTIVA CONDUCĂTORILOR AUTO AGRESIVI ÎN TRAFIC

THE SAFETY OF CHILDREN IN TRAFFIC, FROM THE PERSPECTIVE OF AGGRESSIVE DRIVERS IN TRAFFIC

Haidu Felicia, drd. UPS „Ion Creangă”, psihoterapeut
Orcid: 0009-0005-5409-4828

CZU:159.942:343.346-656.1-051

Rezumat: Siguranța copiilor în trafic este un subiect îngrijorător pentru oricine. Copiii se numără printre cei mai vulnerabili participanți implicați în traficul rutier și riscă să fie răniți sau uciși pe șosele din cauza comportamentului altora, inclusiv al șoferilor agresivi. Conducerea agresivă este un comportament care poate fi definit ca fiind conducerea deliberată, imprudentă sau neglijentă a unui vehicul care pune în pericol sau este susceptibilă de a pune în pericol alți utilizatori ai drumurilor. Acest comportament poate avea consecințe grave, în special atunci când vine vorba de siguranța participanților în trafic pentru copii. Acest eseu va explora siguranța rutieră a copiilor din perspectiva șoferilor agresivi, inclusiv riscurile asociate cu conducerea agresivă și modul în care șoferii agresivi pot contribui la îmbunătățirea siguranței rutiere a copiilor.

Cuvinte cheie: siguranță în trafic, copii, conducători auto, comportament agresiv

Abstract: Child safety in traffic is a concern for everyone. Children are among the most vulnerable participants in road traffic and are at risk of being injured or killed on the roads due to the behavior of others, including aggressive drivers. Aggressive driving is behavior that can be defined as the deliberate, reckless or negligent driving of a vehicle that endangers or is likely to endanger other road users. This behavior can have serious consequences, especially when it comes to the safety of child road users. This essay will explore child road safety from the perspective of aggressive drivers, including the risks associated with aggressive driving and how aggressive drivers can help improve child road safety.